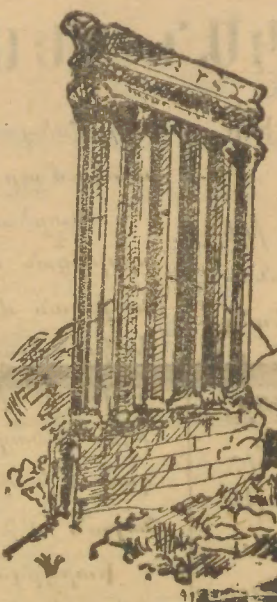
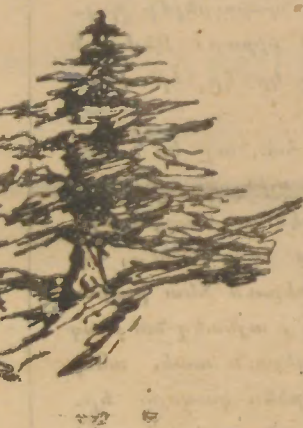

LIBANAN
QUOTIDIEN ARMENTEN
Place des Canons
Rue d'Italie No. 9
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN
Պատասխանատու Տեղեկ
Ս. ԱՃԷՄԵԱՆ
Բաժակ 350 180 100
Տեղական 38) 210 125
Արտասովոր 12) 70
Անդրաժամ 8 45

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ
9
ՍԵՊՏ. 1924

ՀԱՅԿ. Red. «Libanani»
BEYROUT (SYRIE)

ԱՆԿԱՆ ԿԱՅԱԹԵՐԹ

انسان

ԿԸ ՀԻՄՏԱՐԱՎՈՒԻ ԳԶ. ՈՒՐԲ. ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵՐԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԻԻՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Եթե դիւանագիտութիւնը գիտութիւն մըն է, հաւանաբար ներքին դարձում է զէպի առաջ ունէ քայլ չառնելէ զատ- յետադիմական ընթացքը պարտաւորող ակներեւ նշանները ցոյց տաւած է ամէն անգամ որ անոր անդադրող ներքին յա- ցուցիչները խնդիր մը լո ծնու համար զաղտնի կամ հրապարակային տնկոտ դիւանագիտական գործունէութեան մը լծուած են:

Եւրոպայի ընդհանուր պայանք որուն նմանը ոչ մէկ պարտ դիւանագիտութիւ- նը կրցաւ յղանալ:

Երբեք երկրներու մէջ պատերազմ մը սկսելէ առաջ այդ երկրներուն մէջ դիւանագիտական ծաւարիտ գտնւումը մը նախ տեղի կունենայ, որուն ապա- րիւն հանգամանքը ցոյց տալու համար թնթանումը կ'սկսի գոաւ: Պատկազմի տաք վայրկեանին երբ տակաւին անկա- րելի կը դառնայ յաղթութեան մէկ կամ միւս կողմ հաղթելը ծշրել, դիւանագիտը քաշուած իր պատկանին մէջ, կ'ապրու պա- տերազմի վախճանին որպէսզի վարձեալ հրապարակ գալիք թշնամի պաշտօնա- կիցներուն հետ անգամ մըն ալ ծառ- քակ խաղալու:

Վիւանագիտը իր գրչով պատերազմ- մի յայտարարութիւն կատարարէ, մինչ խնդր զրաւարը իր զենքովը դիւանա- գիտութեան սխալը ուղղելէ եւ խաղա- ղութեան մ'ընտրութիւնը մը տեղի ունէ կա- քը կը քաշուի որ անձարակարար պա- տերազմի պատճառ եղող նոյն դիւանագի- տը այս անգամ ալ խաղաղութիւնը ու- տաղաքէն ինչ խնդկատակութիւն:

Կոգանի խորհրդածորովն մէջ զ'ա- նագիտութիւնը իր ծաղրիկ ներկայացու- ցիչներով կատարելագործեան ծաւարիտ վայելչքներ պարգեւեց ալէն անոնց ո- րոնք վարապաշտներու ետին հոն խաղաղ կատարելագործութիւնը տեսան:

Փոքրամասնութեանց վարապաշտն է որ պիտի բացուի:

Իսկին մէկ կողմը բռնած է Բամիլի փաշա, միւս կողմը կը գտնուին սիւլէն, որ զլիսակաւորները Հայկական խնդիրը Բամիլի փաշայի կտրուկ նշ առաջարկով օրակարգէն կը սրբուի, բայց արդարու- թեան եւ փոքր ազգերու պաշտպան ա- խոյանները փոքրամասնութեան պաշտ պանութեան համար կը յաղորդին հա- կառակ թուրք պատուիրակութեան պն- քումներուն, քանի մը յոյսածներ ապր զենքէն զաշապրին մէջ յոյսածներ որոնք կարծես Բնդիւական վիթխարի նաւա-

տորութիւն եւ Գրանաթիւն փառապանծ բանակէն աւելի ազդուօրէն փոքրամա- նութիւնները պաշտպանելու բնոյթը պի- տի ունենային:

Իսկ կողմը իր նաւատորմիով եւ բանակով չի կրցած եւ կամ դիւանագիտը չի կրցած մէկ երկու յոյսածով ընել կը փորձէ ծած- կելով բուն իր նպատակը որ է իրեն հա- մար միջամտութեան զուտ մը բաց ու- նենալ միւտ իր առջեւ:

Միւս կողմը դիւանագիտի խորթա- փանց միտքը հասնաւոր անկարող ըլլա- լով, առաջնոյն կողմէ բարձրացած խրա- ունէրէն կ'ահարկուի:

Չարմանալի չէ՞ զանկար այս վերջ- իսկ դիւանագիտը միւտի մը չափ անգին հայութիւն փնտցնելու ունենալ հերոսա- րար պատասխանատուութեան զոյգն երեւել- ւը չգրաւով եւ հակառակորդին աշխար- հազորով ունեն չի վախճալով, իր խրա- ունէրակ ծառայող յոյսածներէ կը ստակա- յի:

Եւրոպայի քոմէսին կատարեալ ըլլալու համար երկուրդ դերակատար մըն ալ պէտք է: Այն ալ մենք հայերս կը որ մինչեւ չիմա մեր անուամբ դիւանա- գիտական բերաններէ արտասանուած ա- զատագրական խօսքերը մեզ պաշտպա- նող վաճաններ կարծեցինք ու ալ միա- մտութեամբ հասանք մեր ներքին վի- ծակին, որուն խնդրութեան գաղտնութիւն- ները տակաւին ոչ մէկ ազդ ծաշակած է:

Փոքրամասնութեանց իրաւունքի պաշտպանութիւն մարդկութիւնը ասա- ուածացնող ինչ գեղեցիկ բառեր:

Ար Էին այդ բառերուն հիշելովնե- րը երբ իրենց փոքր գաղափարն մէկ մեծ մասը մահուան գողցումն կը քարձա- նար:

Իսկ կամ ներքին է մեզ հաստատել թէ մեծ եղիւնին առջեւ լոռնները այս ան- գամ փոքրամասնութեանց քիթը արիւ- նելուն պէս տակաւնալ պիտի ըլլան:

Իսկին չ'ըլլանք, թուրքիա իր ծրա- գիրը գործարկեց եւ հաշիւը մաքրեց եւ փոքրամասնութեանց խնդիրը լուծեց, այնպէս որ եթէ ուզէ իսկ հայուն հա- ղէպ գործած ունիւրը կ'ընել, չի պիտի կը- նայ, որովհետեւ եթէ իր մէջ գտնուող բոլոր հայերն ալ ջարդէ, դարձն ս'ընոր ունիւրը հինին քով գաճաճ պիտի մնայ:

Փոքրամասնութիւն, հայ, որու կը կը- լիցնէք:

ԱՆՏԵՂԻ ՍՊԱՍՈՒՄ

Գաղութահայութիւնը իրեն ամբողջակա- նութիւն հետաքրքրող ամենակարեւոր եւ կեն- սական հարցը իր ներքին անկազմակերպ եւ աննպատակ սպասումն է որ ակամայ մ'ը կը դնէ անկալութիւններու եւ յոյսերու նոր աշխարհի մը մէջ. պատերազմի սե տարիներ- րը լրանալէն անսխալապէս յետոյ մեր մէջ ա- լելի ետանդ, աւելի կեանք եւ կենսականու- թիւն գոյութիւն ունէր քան թէ այսօր, պատրաստակամութեան աւելի մեծ ուղի մը միշտ մեզ հետ էր եւ մեր քայլերուն առաջ- նորդը: Իսկ քանի մը առաջիկայի դէպքե- րը այնքան գահավիժ ընկացք մը ունեցան եւ միշտ աշխարհի կացութեան մը մասին- ցին որ կարծես զինովի մը պէս եւ կամ ա- լելի ճիշտ կատարեալ ստիստութեամբ մը զիտ միշտէ այսօր լուրջ աշխատանք չենք տարած գաղութահայութիւնը կազմակերպել- լու եւ առայլ օրինակութեան իրաւասու մար- միներ ստեղծելու որովք կարենան լրծ- ուելով իրենց պարտականութեան կատար- անելին զայն ուր որ սնն է:

Սոստորապէս տարի մը առաջ գաղու- թահայ համագումարի մը պաշտպանը յղացած էր Եւրոպայի բաւարար ալ իրաւունք աշխա- տանք տարուած, շարժումը իրականութեան մէջ որքան զովելի, որքան օգտակար պիտի կա- րողանար գտնէ պէտք եղած չափով դար- ման մը տանել մեր այսօրուան տեղ կացու- թեան դուրս ելած ախար վիճակին, մենք հոմոլոգուած էինք որ սոյն համագումարը իր օգտակարութիւնը կ'ընար ունենալ գաղութա- հայութիւնը կազմակերպելու տեսակետէն, բայց որովհետեւ մեր մէջ յաճախ կ'ընդ- թափայտուին ըմբռնողութիւնը կատարել- կուսակցականութիւնը աւելի մեծ տեղ մը ու- նի, երբեմն կան այս ժողովուրդին ցաւերը չ'աշխտող հարցեր այնպէս որ համագու- մարի գաղափարի արտադրութիւնը չի նոյն իսկ առայլ համոզմունքն հրապարակած գա- ղափարները հարաւէն եւ հիստորիկ վերին վա- ըն արուած հարուածներով գրեթէ ամու- թեան դատաւարանեցան:

Ինչ եղաւ արդեւքը ոչին անտեղի ար- չաւանքին, ուր յանգեցան ներդրում մէջ կատարուած աշխատանքները, շատ բաներու բայց գրեթէ ոչինչ միայն, մարդիկ վարա- րոյներու ետին պատուած իրենց շրթներ- ներու զիւտ ժպիտով մը անան արդիւն- քը իրենց կատարած աշխատանքին, մար- դիկ ուրախացան, ինչո՞ւ, որովհետեւ իրենց գաղափարը յաղթանակեց, իսկ Սապլվարը կ'ործանցաւ, այդ ոչինչ այդ միայն երբեք- ղական կարեւորութիւն կրնայ ունենալ:

Ներքինայն նոր պատերազմութիւն կը տրուի մեզ դարձեալ մտածելու սոյն կենսական հարցին, համագումարի անյետաձգելի խն- զրին շուրջ, բայց ուրախութեամբ պէտք է ըսենք որ գտնէ այս անգամ հրաւերը կու- ղտոյ օտար հայաստաններու խմբի մը կողմէ եւ անգամ մըն ալ մեզ կուզեն յիշեցնել թէ չեւ ու չէ եւ կարելի է նոյն իսկ աշխա- տանքի ոչինչ արուած ըլլալով ներքին պայմանները եւ նպատակները երեւոյթները:

Սխալ հասկացողութիւններու տեղի չի տալու համար պէտք է խոտովանելք որ մենք այն ժողովուրդ կազմին չենք պատկա- նիր որովք իրենց միակ յոյսը օտարներու վը բայ զրա՞ծ եւ ձեռքերնին ծալած կ'ապաստեն երբեմն օրին անտեղ ու է զգական աշ- արհարհ:

Խոտանք կատարելու այլ ընդհանրակար հա- ժողովուրդի կենսականութեան վրայ վտան- մենք նոյն իսկ կրնանք ըսել որ այս ժո- ղովուրդը կ'ընայ ինքնիշխան առանց օտարնե- րու օգնութեան իր բաղդը անօրինիլ եթէ միայն իրեն տրուի հանգիստ եւ ինքնամ- փութումի ժամանակ մը:

Բայց միևնոյն ժամանակ կը հաւատանք թէ օտարներն ալ ունին իրենց տանիքը աշխատանքը եւ մենք այդ կ'ընք պէտք չէ որ մեր նկատողութենէ վրայեցնենք: Մեզի առարկութիւն կարելի է կրնայ ըլլալ ըսելով թէ Հայաստանի կատարու- րութիւնը կ'ընայ պէտք եղած աշխատան- քը տանիլ այդ ուղիովնոր, բայց մօտա- ւորապէս չորս տարուան կեանքը եւ փոք- ձառութիւնը ցոյց կուտայ մեզ թէ Հայաս- տանի ներքին կատարուելիքնոր առայլ մի- յիմարի չէ այդ ուղիովնոր մեզ ոչ- տակար ըլլալ: Ուրեմն միգի կը մնայ միշտ այդ աշխատանքին իրիւ կատարու մը ու՞ մայ համագումարը յաղագրեցիւ համար ոտը ու՞մ թող որ աշխատանքներուն: Բարի եւ անքն անհատները իրենց գործերով միշտ կը յիշուին պատմութեան մէջ, եթէ չպիտի կարողանանք մեր լուս գործերով յիշուիլ գտնէ ամենահետադիմ սկզբունք եւ իրաւունքները յարգելու, աշխատութեանը ու- նենանք:

Ստեփն Սիրվա

ԵՐԱՊՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐԸ

Երբեք հազիւ կողմնէր մեր կիսադու- ար իր ոսկեղէն ճաճանքներով:

Տերեւախտ ճառերուն տակ սիրոյ բա- ժաններ կը պարպուէին նորաձագ արեւի եւ սիրոյ փառքին կենացը: Մօտիկ պարզե- նի մը թուական տակ թաղուած կայ հազե- թով պատանի մը որ սիրոյ հիւանդութեան վարակուածէր: Անոր խոցուած սիրտը այ- ղին բացող կոկորդիլներու նման կ'ընէր չէր ալիս: Վարդ մըն էր որ բուսականութեան կ'ը- տանար մերձեցող ծառերուն տակ պար բա- նող կոյսերու թափանցիկ զգեստներէն գոյս- ցելով սիրոյ ակնազդիւններէն:

Դիւթիլ նայուածքներու անբային ժը- պիտ մը կախարդեց պատանին, յառաջանալ ու աշխարհային հետ սիրոյ արշաղոյսը հիւսող կոյսերուն խոտանիլ կուզէր:

Ճարձուող արեւի շողերուն մէջէն յա- կարծ երկու բերեղանման ճառագայթներ ուղղուեցան պատանիին՝ տաքցնելու անոր անձնութեանն օտաւ սիրտը:

Խելալից այս տեսիլքէն, դեռափթիթ պուստին հոգին երկայնիկ երազներու աշ- խարժը ման կուզար:

Ինչե՞ր էին արեւօք երկու բերեղանման ճառագայթները հոգեստաւուր, պարուհինե- րու խումբէն արեւագիծ փոքրիկ աղջիկ մը պատանիին սիրտին հիւանդութեան վար- ակուած: Քաղաքական ակնարկներ կը նս- տէր ըստ թեան հրաշալիքներուն ուր հա- ճես պակաս բան մը կը փնտռէր երբ յա- կարծ նայուածքները իրար հանդիպեցան:

Փոքրիկ աղջիկը խումբէն գոչու ելաւ ու արձանի մը պէս սկսաւ դիտել վարդէնի թուփին տ'ը պատուած իր կեանքի ընկե- ընդ նէ կը նայէն երկար աջ պէշ, ապա մի մասնեղով երեք ըսկերտներով:

